Journal of
Research in child and adolescent psychotherapy

Winter 2025. Vol 1. Issue 2

Research Paper

Comparison of educationl self handicapping, Mental Pain and dirty dozen in gifted and normal students

Mahdi Hayati Garjan [1], Nader Hajloo [2*], Seyfollah Aghajani [3] & Niloofar Mikaeili [2]

1. Master of Psychology and Exceptional Children Education, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
2. Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Use your device to scan and read article online

Citation: Hayati Garjan, M., Hajloo, N., Aghajani, S. & Mikaeili, N. (2025). [Comparison of educationl self handicapping, Mental Pain and dirty dozen in gifted and normal students (Persian)]. *Journal of Research in child and adolescent psychotherapy*, 1(2):21-33. https://doi.org/10.22098/rcap.2023.2303

10.22098/rcap.2023.2303

CC BY NC

Article Info:
Received: 2023/02/08
Accepted: 2023/05/25
Available Online: 2025/03/12

Key words:
Educationl self-handicapping, mental pain, dirty dozen, gifted students, normal students

ABSTRACT

Objective: The aim of the present study was to compare academic self-handicapping, mental pain and dirty dozen in gifted and normal students.

Methods: According to the nature of the subject, the method of the current research was of a causal-comparative type. The statistical population of this research was all students of second secondary schools in Ardabil city (24931 people) in the academic year of 2022-2023. The statistical sample of the current research is 400 students (200 gifted and 200 normal), who were randomly selected in a cluster. To collect data, Schwinger et al.'s (2011), mental pain questionnaires of Auerbach and Mikulinser (2003) and Jenison and Webster's (2010) dirty dozen questionnaires were used to collect data. Multivariate analysis of variance (MANOVA) test was used for data analysis.

Results: The results showed that there is a significant difference between academic self-handicapping in two groups of gifted and normal students ($p<0.01$). Also, there is no significant difference between mental pain in gifted and normal students ($p>0.05$). And finally, there is a significant difference in the dirty dozen variable in two groups of gifted and normal students ($p<0.05$).

Conclusion: Therefore, paying attention to these results, it can be said that each group of gifted and normal students needs attention regarding the studied variables.

Extended Abstract

1. Introduction

School is an environment for learning and education, and an important part of students' lives is spent there (Ford, 2021). School is not only a living space, but also an important component of life for them (Gomez et al., 2022). During this period, they interact and gain experiences with other students, teachers, administrators and school staff. What they gain from these experiences affects their future academic life, as they may decide to continue their education or drop out based on their school experience (Malehmir et al., 2021). One of the variables that can be compared between two groups of gifted and normal students is academic self-handicapping. Academic self-handicapping is a set of behaviors that attribute success to internal factors and failure to external factors (Callan et al., 2018). Another important factor in this study is mental pain (Fava et al., 2019). Mental pain Terms such as mental pain, psychological pain, confusion and internal disorder, mental pain have been used to refer to a common factor (Tossani, 2017). In the last decade, a lot of attention has been paid to undesirable personality traits. which is referred to as the dark trinity of personality (dirty dozen) (Agha Babaei, 2015). Narcissism, Machiavellianism, and antisociality are interrelated among the most tormenting social personalities, which has led to the identification of a new personality called the Dirty Dozen (Forter et al., 2017).

***Corresponding Author:**
Nader Hajloo
Address: Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
Tel: +98 (914) 3177974
E-mail: hajloo53@uma.ac.ir

2. Materials and Methods

According to the nature of the subject, the current research method is causal-comparative. The statistical population of this research was all students of second secondary schools in Ardabil city (24931 people) in the academic year of 2011-2012. The statistical sample of the current research is 400 students (200 gifted and 200 normal), who were randomly selected in a cluster. In the present research, to select the samples, he first referred to the education and training department of Ardabil province and chose one of the two education and training districts of Ardabil city (district one) and from among the secondary schools of the second period covered by the said department. Randomly, two boys schools, one gifted school (Beheshti School) and one normal school (Madras) and two girls schools, one gifted school (Farzangan School) and one normal school (Shaisteh) in Three fields of mathematics and physics, experimental sciences and humanities were chosen in the 10th, 11th and 12th grades; Then, 200 people from among the selected students of gifted schools and 200 people from among the selected students of normal schools were randomly selected and named as gifted and normal students, the sample of the current research was formed. Also, this article is from my thesis with the code of ethics approved by Ardabil University of Medical Sciences with the code IR.ARUMS.REC.1400.073. To collect data, Sehwinger et al.'s (2011), mental pain questionnaires of Auerbach and Mikulinser (2003) and Jenison and Webster's (2010) dirty dozen questionnaires were used to collect data. Multivariate analysis of variance (MANOVA) test was used to analyze the data.

3. Results

The results of the demographic findings of the present study show that the frequency of boys and girls in the group of gifted students is 76 (38%) and 124 (64%) and in the group of normal students 168 (84%) and 32 (14%) respectively. are Also, the average age of the gifted group is 17.75 and that of the normal group is 17.09. The results show that the variable of academic self-handicapping in the gifted group with the mean and standard deviation of 24.34, 3.79 and in the normal group with the mean and standard deviation of 21.70 and 4.29, as well as the mental pain variable in the gifted group with the mean and standard deviation 81/74, 31/59 and in the normal group with the mean and standard deviation of 87/69, 34/01 and finally the dirty dozen personality variable in the gifted group with the mean and standard deviation of 41/03, 11/04 in the normal group with The mean and standard deviation are 44.38 and 11.21. The results of Kolmogorov-Smirnov normality test are shown. In the statistical probability of the variables, the significance level above 0.05 indicates the normality of the variables and the use of parametric test for hypothesis testing. Also, the result of the Levine test of the significance level of the error of the equality of variances test ($p>0.05$) shows that the variances are equal. At the end, the result of the box test is given to check the hypothesis of homogeneity of variance-covariance matrices. Based on the obtained results, the significance level (0.497) is greater than 0.05. So, the assumption of homogeneity of variance-covariance matrices is established.

Table 1. The results of multivariate analysis of variance (MANOVA) on the variables of academic self-handicapping, mental pain and dirty dozen

Source of change	The dependent variable	sum of squares	Degrees of freedom	mean square	F	P	Eta	Statistical power
	self-handicapping	212014/203	1	212014/203	1/4288	0/000	0/970	1/000
Model	Mental Pain	2870821/922	1	2870821/922	2664/810	0/000	0/870	1/000
	dirty dozen	729657/640	1	729657/640	5896/031	0/000	0/937	1/000
	self handicapping	699/603	1	699/603	42/502	0/000	0/096	1/000
group	Mental Pain	3534/303	1	3534/303	3/281	0/071	0/008	0/439
	dirty dozen	1122/250	1	1122/250	9/068	0/003	0/022	0/852
	self handicapping	6551/195	398	16/460				
error	Mental Pain	12433/870	398	31/241				
	dirty dozen	49254/110	398	123/754				

As shown in Table 1, among the studied variables, there is a significant difference between academic self-handicapping in two groups of gifted and normal students ($p<0.01$). Therefore, it can be said that the relevant hypothesis is confirmed. So that the average scores of academic self-handicapping in gifted students are higher than normal students. Also, there is no significant difference between mental pain in gifted and normal students ($p>0.05$). And finally, there is a significant difference in the dirty dozen variable in two groups of gifted and normal students ($p<0.05$).

Discussion and Conclusion

The present study was conducted with the aim of comparing academic self-handicapping, mental pain and dirty dozen in gifted and normal students. The results obtained from the first hypothesis showed that there is a significant difference between academic self-handicapping in two groups of gifted and normal students ($p<0.01$). So that the average scores of academic self-handicapping in gifted students are higher than normal students. Therefore, the research hypothesis was confirmed.

The results obtained were not consistent with the findings of Rashheld (2020) and Goodboys and Steggun (2021). Also, the results of the second hypothesis of the present study showed that there is no significant difference between mental pain in gifted and normal students ($p>0.05$). Due to the fact that no study has been done in this regard so far, it was not possible to compare the obtained results. Also, the results of the last hypothesis of the research showed that there is a significant difference between the two groups of gifted and normal students ($p<0.05$). And the studies of Parivala and Ozonboy (2018), Shakuri et al. (2015) and Li and Chu (2020) were aligned. This research, like other studies with limitations, such as this research has been conducted on secondary school students, it has limitations in generalizing the results to other educational levels. Using a self-report tool to collect information is another limitation of the current research. It is suggested that such a research be conducted on students of other educational levels to increase the power of generalization of the results. According to the results obtained regarding the low level of academic self-handicapping in gifted students, the opinion of the researchers is that the pressures of parents and other parties can be effective in this regard, so it is suggested that the counselors and psychologists of these program schools to prepare things to reduce the mental tensions of these students. Also, based on the results obtained regarding the high scores of the dirty dozen in normal students, it is suggested that school counselors and psychologists implement programs such as posting materials on student bulletin boards, class-by-class training sessions, etc. in order to increase Provide empathy and altruistic behaviors in order to reduce dirty dozen behaviors and personality traits in these students.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles have been observed in all stages of the research. The information of all participants in the research was kept completely confidential. Also, all participants in the research were allowed to withdraw from the research whenever they wanted, at any stage of the research.

Funding

No financial support was received from any governmental or non-governmental organization to conduct this research.

Authors' contributions

All authors have participated in the design, implementation and writing of all sections of the present study.

Conflicts of interest

This article has no conflict of interest.

فصلنامه
پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

مقاله پژوهشی

مقایسه خودناتوان سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی

مهدی حیاتی گرجان [۱]، نادر حاجلو [۲*]، سیف‌الله آقاجانی [۳] و نیلوفر میکائیلی [۲]

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. استاد گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

اطلاعات مقاله:
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۹
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۴
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۲

کلیدواژه‌ها:
خودناتوان‌سازی تحصیلی، درد ذهنی، دوجین کثیف، دانش‌آموزان تیزهوش، دانش‌آموزان عادی .

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، مقایسه خودناتوان سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی بود.

روش‌ها: با توجه به ماهیت موضوع، روش پژوهش حاضر از نوع علی_مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان مدارس مقطع متوسطه دوم شهر اردبیل (۲۴۹۳۱ نفر) در سال تحصیلی ۱۴۰۲ -۱۴۰۱ بود. نمونه آماری تحقیق حاضر ۴۰۰ دانش‌آموز (۲۰۰ نفر تیزهوش و ۲۰۰ نفر عادی) که به‌صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب گردید. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های خودناتوان سازی تحصیلی شوینگر و همکاران(۲۰۱۱)، درد ذهنی اورباخ و میکولینسر(۲۰۰۳) و دوجین کثیف جنیسون و وبستر(۲۰۱۰) استفاده شد. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین خودناتوان سازی تحصیلی در دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (۰/۰۱ >p). همچنین بین درد ذهنی در دانش آموزان تیزهوشان و عادی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (۰/۰۵ <p). و در آخر متغیر دوجین کثیف در دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (۰/۰۵ >p).

نتیجه‌گیری: بنابراین توجه به این نتایج می‌توان بیان نمود هر یک از گروه‌های دانش‌آموزان تیزهوش و عادی نیازمند توجه در خصوص متغیرهای موردمطالعه می‌باشند.

مقدمه

مدرسه محیطی برای یادگیری و تربیت است و بخش مهمی از زندگی دانش‌آموزان در آنجا سپری می‌شود (فورد[1]، ۲۰۲۱). مدرسه نه‌تنها یک فضای زندگی، بلکه یک جزء مهم از زندگی برای آن‌ها است (گومز و همکاران[2]، ۲۰۲۲). در طی این دوره، آن‌ها با دیگر دانش‌آموزان، معلمان، مدیران و کارکنان مدرسه تعامل دارند و تجربیاتی را کسب می‌کنند. آنچه از این تجربیات به دست می‌آورند، زندگی تحصیلی آینده آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، چنان‌که ممکن است بر اساس تجربه مدرسه تصمیم بگیرند که تحصیلاتشان را ادامه دهند یا ترک تحصیل نمایند (ماله‌میر و همکاران، ۲۰۲۱). کیفیت زندگی در مدرسه بحث مهمی از کیفیت کلی زندگی است که یک کودک تجربه می‌کند (قوترا و همکاران[3]، ۲۰۱۶). ازاین‌رو جامعه و به‌ویژه نظام آموزشی نگران سرنوشت، رشد و پیشرفت و جایگاه افراد در جامعه است و انتظار می‌رود که افراد در جنبه‌های مختلف مانند جنبه‌های شناختی و توسعه مهارت‌ها و همچنین جنبه‌های شخصیتی، هیجانی و رفتاری ارتقاء یابند (گراوند و همکاران، ۱۴۰۰). به همین خاطر مدارس به‌طور فزاینده‌ای از مقیاس‌های مختلفی استفاده می‌کنند تا استعدادهای متفاوت را ارزیابی کنند و به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه کنند (هال و کلی[4]، ۲۰۲۱). همچنین در سیستم آموزش بسیاری از کشورها ازجمله ایران دانش‌آموزان تیزهوش از طریق آزمون‌های مختلف شناسایی می‌شوند و آموزش ویژه برای آن‌ها برنامه‌ریزی‌شده است (سهرابی و همکاران، ۱۴۰۰).

1. Ford
2. Gomez et al
3. Qutra et al
4. Hall & Kelly

* **نویسنده مسئول:**
نادر حاجلو
نشانی: استاد گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
تلفن: ۳۱۷۷۹۷۴ (۹۱۴) ۹۸+
پست الکترونیکی: hajloo53@uma.ac.ir

شناسایی تفاوت‌های روان‌شناختی بین این دو نوع دانش‌آموز و درنظرگرفتن آن‌ها در برنامه‌های آموزش‌وپرورش می‌تواند به رشد و پیشرفت بیشتر در بین این دو نوع دانش‌آموز منجر شود (چهره برقی و نریمانی، ۲۰۱۷). دانش‌آموزان تیزهوش که در کشور ما با عنوان «استعدادهای درخشان» در مدرسه‌های سمپاد از سایر دانش‌آموزان تفکیک‌شده‌اند، سرمایه‌های مهم انسانی در دنیا شناخته‌شده‌اند (بدری و عطارد، ۱۴۰۰). دانش‌آموزان تیزهوش افرادی هستند که در مقایسه با همسالان خود عملکرد برتری را در یک حوزه خاصی نشان می‌دهند (کاستلانو[1]، ۲۰۲۱). قدرت روانی و توان تفکر در این افراد بسیار بالا است و چیزهایی را درمی‌یابند که دیگر افراد باهوش متوسط از درک آن‌ها عاجزند (ورل و همکاران[2]، ۲۰۱۹) آزمون‌های روانی و مشاهدات معلم والدین تأییدکننده آن است که دانش‌آموزان تیزهوش و بااستعداد ازنظر خصوصیات رفتاری و هنجارهای اجتماعی بالاتر از حد متوسط هستند و بهتر از دیگران افکار و اعمال خود را به کار می‌گیرند (عینی و همکاران، ۱۴۰۱). در همین راستا؛ افراد تیزهوش در برابر افراد عادی خصوصاً در سنین نوجوانی و بزرگ‌سالی مشکلات روان‌شناختی بیشتری دارند و فشار روانی بیشتری تجربه می‌کنند (مرادی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸)؛ اما نتایج مطالعات پژوهشی نشان داده است که تیزهوشی بیش از آن‌که یک عامل آسیب‌پذیری باشد، یک منبع محافظتی برای خود فرد و جامعه است (زیندر[3]، ۲۰۲۰).

یکی از متغیرهای که می‌تواند بین دو گروه دانش‌آموزان تیزهوش و عادی مورد مقایسه قرار بگیرد، خودناتوان سازی تحصیلی[4] است. خودناتوان سازی تحصیلی به مجموعه‌ی رفتارهایی گفته می‌شود که موفقیت را به عوامل درونی و ناکامی را به عوامل بیرونی اسناد می‌دهند (چالان و همکاران[5]، ۲۰۱۸). وقتی‌که فرد از قبول مسئولیت عمل خود اجتناب می‌کند، نوعی روش خودناتوان سازی را به‌کارگیری می‌کند. افراد سعی می‌کنند تا شرایط انجام اعمالشان را طوری تنظیم کنند که درصورتی‌که عملکردشان ضعیف بود، این شرایط بیش از عدم توانایی و ارزشمندی به‌عنوان دلیل عملکرد ضعیف آن‌ها دیده شود (رسایی‌فر و بیان‌فرد، ۱۳۹۷). خودناتوان سازی تحصیلی، موفقیت و عملکرد تحصیلی نوجوانان را کاهش می‌دهد و منجر به شکست تحصیلی و درنهایت کناره‌گیری از مدرسه می‌گردد (کوماری[6]، ۲۰۱۷). در این خصوص گودبویس و استگون[7] (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای نشان دادند که دانشجویان ناموفق نمرات بالاتری در خودناتوان سازی و نمرات پایینی در خود ادراکی در مقایسه با دانشجویان موفق کسب کردند. همچنین راسهد[8] (۲۰۲۰) نیز در تحقیقی نشان داد ازنظر نوع سبک‌های اسنادی (و مؤلفه‌های آن) بین دانش‌آموزان دختر موفق و ناموفق تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

یکی دیگر از عوامل موردتوجه در این مطالعه، درد ذهنی[9] است (فاوا و همکاران[10]، ۲۰۱۹). درد ذهنی عباراتی مانند درد ذهنی، درد روانی، آشفتگی و اختلال درونی، درد روحی برای اشاره به عامل مشترکی مورداستفاده قرارگرفته‌اند (توسانی[11]، ۲۰۱۷). درد ذهنی را نخستین بار اشنایدمن[12] (۱۹۹۹) برای توصیف درد غیرقابل‌تحمل به کار برد. وی اعتقاد داشت که درد ذهنی توسط ناکامی یا بی‌نتیجه ماندن نیازهای اساسی فرد (برای مثال مورد عشق واقع‌شدن، کنترل داشتن، حمایت از خودانگاره خویش، اجتناب از شرم و خجالت، احساس امنیت داشتن یا درک شدن) ایجاد می‌شود که در آن شخص بدون رضایت بوده و نمی‌تواند دیگر زنده بماند. ناکامی در ارضای این نیازها منجر به ترکیبی از احساسات منفی مانند احساس گناه، شرم و خجالت، شکست، تحقیر، بی‌حرمتی، غم و اندوه، ناامیدی و خشم می‌شود (مرویک و همکاران[13]، ۲۰۱۷). چاورت وهمکاران[14] (۲۰۲۲) درد ذهنی را به‌عنوان یک احساس شکستن شامل تجربه احساس جریحه‌دار شدن، از دست دادن کنترل، ازخودبیگانگی، قطع ارتباط و آگاهی مهم از اسنادهای منفی‌تر در مورد خود در نظر می‌گیرد (فرتوک و همکاران[15]، ۲۰۱۸). در مطالعه‌ای به مقایسه درد ذهنی در اختلال شخصیت مرزی، افسردگی و افراد عادی پرداختند (ویوارینی و همکاران[16]، ۲۰۲۲). نتایج نشان داد که هیچ تفاوتی بین بیماران مبتلا به افسردگی و اختلال شخصیت مرزی وجود نداشت؛ اما نتایج نشان داد که زخم‌های خودشیفتگی قوی‌ترین پیش بینی کننده برای نشانه‌ها و علائم اختلال شخصیت مرزی بودند (فرتوک و همکاران، ۲۰۱۸). بعلاوه لی و چو[17] (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که دانش‌آموزان بااستعداد خلاق با تیپ شخصیتی درون‌گرا علائم بیشتری از دانش‌آموزان تیزهوش دانشگاهی با همین شخصیت نشان می‌دهند.

1. Castellano
2. Worrell et al
3. Zinder
4. educationl self handicapping
5. Chalan et al
6. Kumari
7. Gadbois & Sturgeon
8. Rushhead
9. Mental Pain
10. Fava et al
11. Tusani
12. Shneidman
13. Meerwijk
14. Charvet etal
15. Fertuk et al
16. Vivarini et al
17. Lee & Cho

نتایج مطالعه نشوه و فرقدانی(۱۴۰۱) نشان داد که درد ذهنی بیشترین سهم را به صورت افزایشی در ارتباط با اضطراب دندان‌پزشکی داشته است. همچنین پژوهش فرقدانی(۱۴۰۲) نشان داد از بین ابعاد درد ذهنی، سردرگمی و آشفتگی هیجانی، مهم‌ترین مولفه‌ای است که با افزایش واکنش‌پذیری به استرس ادراک‌شده همراه بوده است. کرمر و همکاران[1] (۲۰۲۱) پژوهشی تحت عنوان درد روانی و گرایش به خودکشی انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که قربانیان سوء استفاده جنسی نسبت به قربانیان سوء استفاده جسمی، بیشتر در معرض درد روانی قرار داشتند، در حالی که قربانیان سوء استفاده جسمی نسبت به قربانیان سوء استفاده جنسی، دافعه بیشتری از زندگی نشان دادند. همچنین قربانیان سوء استفاده جنسی گرایش کمتری نسبت به زندگی نشان دادند و قربانیان سوء استفاده جسمی گرایش بیشتری به مرگ نشان دادند. جولانت و همکاران[2] (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان ارتباط عصبی و مولکولی درد ذهنی در دوران افسردگی عمده و پیوند آن با عقاید خودکشی نشان دادند سیستم های سروتونرژیک و نوسیپتین با فعالیت یک شبکه قشر مغزی تحت قشر زمینه‌ای برای درک درد ذهنی در دوران افسردگی همراه هستند. به گفته آن‌ها درد روانی ممکن است یک شرایط لازم اما ناکافی برای بروز ایده‌های خودکشی در هنگام افسردگی باشد.

در دهه اخیر به صفات نامطلوب شخصیت توجه بسیاری شده است. که به‌عنوان سه‌گانه تاریک شخصیت (دوجین کثیف[3]) مورداشاره قرار می‌گیرد (آقا بابایی، ۲۰۱۵). خودشیفتگی[4]، ماکیاولیسم[5] و جامعه‌ستیزی[6] در بین عذاب‌آورترین شخصیت‌های اجتماعی به هم وابسته می‌باشند که منتج به شناسایی شخصیتی نو به نام دوجین کثیف شده است (فورتر و همکاران[7]، ۲۰۱۷). دوجین کثیف، فرمول‌بندی جدید و جذابی است که در دو دهه‌ی اخیر در حوزه مدل‌های آسیب‌شناسی شخصیت مطرح‌شده است؛ که ازلحاظ اجتماعی، ویژگی‌هایی نامطلوب و آزاردهنده هستند و با مشکلات بین فردی همراه می‌باشند (یوسفی و ایمان زاد، ۱۳۹۷). متخصصان حوزه آسیب‌شناسی شخصیت اعتقاد دارند که افراد دارای صفات تاریک شخصیت، با احتمال بیشتری به رفتارهای خطر آمیز و ازلحاظ اجتماعی نابهنجار روی می‌آورند (زیگلر و مارکوس[8]، ۲۰۱۹) به‌عنوان نمونه شواهد پژوهشی در دست است که نشان می‌دهند صفات تاریک شخصیت با رفتارهای عادتی مثل اعتیاد به اینترنت (سیندرمن و همکاران[9]، ۲۰۱۸) و مصرف مواد رابطه دارد (استنسن و ورنون[10]، ۲۰۱۹). بعلاوه پریوالا و اوزونبوی[11] (۲۰۱۸) در نتایج پژوهشی گزارش کرد که دانش‌آموزان تیزهوش در قیاس با دیگر دانش‌آموزان (عادی) از ابعاد شخصیتی مناسبی برخوردار بودند. لی و چو (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که دانش‌آموزان بااستعداد خلاق با تیپ شخصیتی درون‌گرا علائم بیشتری از دانش‌آموزان تیزهوش دانشگاهی با همین شخصیت نشان می‌دهند.

تکلوی و رمضانی (۱۳۹۸) در تحقیقی را با عنوان مقایسه شکست عاطفی و صفات سه گانه تاریک شخصیت در دانشجویان با و بدون آمادگی به اعتیاد نشان دادند که بین شکست عاطفی و صفات سه گانه تاریک در بین زنان با و بدون آمادگی به اعتیاد تفاوت وجود داشت. شکست عاطفی و ویژگی صفات سه‌گانه تاریک در دانشجویان با آمادگی به اعتیاد بیشتر از زنان بدون آمادگی به اعتیاد بود. صدری و همکاران (۱۳۹۸) تحقیقی تحت عنوان الگوی آمادگی به رفتارهای پرخطر براساس صفات سه‌گانه تاریک شخصیت (دوجین کثیف) و ذهنیت‌های طرحواره‌ای انجام دادند و نتایج نشان داد عوامل ذهنیت طرحواره‌ای، شخصیت ضد اجتماعی، شخصیت خودشیفته و ماکیاویلیسم به ترتیب با ضرایب تاثیر ۰/۴۷۸، ۰/۴۴۲، ۰/۳۵۳- و ۰/۳۳۱ بیشترین تاثیر را بر رفتارهای پرخطر برای اعتیاد دارند. این تاثیرگذاری برای عوامل ذهنیت‌های طرحواره‌ای، شخصیت ضد اجتماعی و ماکیاویلیسم مثبت و برای عامل شخصیت خودشیفته منفی است. عابدین زاده، حقایق و رییسی (۱۴۰۱) نشان داد ابعاد تاریک شخصیت (خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه ستیزی) بر توانایی کنترل فکر و رفتارهای پرخطر دانش آموزان، دارای اثر مستقیم معنادار بوده است. مورلی و همکاران[12] (۲۰۲۱) در مطالعه خود ارتباط خصوصیات شخصیتی را با رفتارهای پرخطر نشان داده اند.

پرداختن به مفهوم خودناتوان سازی تحصیلی از دو بعد قابل بررسی می‌باشد.اولا اینکه این محتوا دارای ارزش تربیتی می‌باشد و دوما اینکه متاثر از خصایص و آتیه فرد است. در دوران تحصیلی دانش آموزان، خودناتوان سازی مشکل بسیاری رایجی است که می‌تواند جلوی ترقی و کامیابی دانش‌آموزان را بگیرد. نتایج این چنین مطالعاتی می‌تواند باعث تقلیل و رفع مشکلات رفتاری دانش‌آموزان شود. استفاده از راهبردهای خودناتوان سازی برای تبیین شکست تحصیلی احتمالی آتی در بین فراگیران رایج شده است.

1. Kramer et al
2. Jolant et al
3. Dirty Dozen
4. Narcissism
5. Machiavellianism
6. anti-socialism
7. Furtner etal
8. Zeigler & lMarcus
9. Sinderman et al
10. Stenason &Vernon
11. Prevalla & Uzunboylu
12. Morelli et al

نتایج مطالعات داخلی و خارجی نمایانگر تأثیرگزاری منفی به‌کار بردن راهبردهای خودناتوان سازی بر فرایندهای مهم آموزشی و تحصیلی می‌باشد (تابع بردبار و رستگار، ۱۳۹۴). از سوی دیگر، اگر به صورت شگفت‌انگیزی موفقیتی کسب شود، شخص با به‌کارگیری اسنادهای درونی و پایدار، تصویر قابل و توانا از خود به نمایش می‌گذارد (ریکرت[1] و همکاران، ۲۰۱۴؛ اسچوینگر، ۲۰۱۳). مرور شواهد تجربی در حوزه‌ی مطالعاتی خودناتوان سازی بیانگر این است که محققان مختلف به‌منظور پیش‌بینی خودناتوان سازی در دانش‌آموزان بر نقش معین و مؤثر تعداد زیادی از عوامل از جمله ابعاد شخصیتی (بوبا و همکاران، ۲۰۱۳)، اهداف پیشرفت (اسچوینگر و استینسمیر-پلستیر[2]، ۲۰۱۱)، راهبردهای فراشناختی (جیانگ و کلیتمن، ۲۰۱۵)، حرمت خود (کودیویلی و همکاران[3]، ۲۰۱۱)، ترس از ارزیابی منفی (چن[4] و همکاران، ۲۰۰۹)، کمالگرایی (استیوارت و گئورک-والکر[5]، ۲۰۱۴) و همبسته‌های آناتومیک (تاکیوچی[6] و همکاران، ۲۰۱۳) تأکید کرده‌اند. مهارت‌های شناختی مرتبط با غرقگی افراد را برای رسیدن به یک زندگی خوب یاری می‌کند و افرادی می‌توانند تجربه غرقگی را به راحتی در خود به وجود آورند که درونگرا باشند؛ این افراد احساس کنترل بر نتیجه فعالیت، عدم احساس مشکلات روزمره و یکی شدن با فعالیت را احساس می‌نمایند (محسنیان و همکاران، ۱۳۹۷). تجربه غرقگی معلول متعادل بودن بین تسلط موردنیاز برای انجام عمل و کشمکش ناشی از آن فعالیت است (چیانگ[7] و همکاران، ۲۰۱۱). جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی در گام اول و دوم ۳۵ درصد از تجربه غرقگی را پیش‌بینی می‌کند، همچنین جهت‌گیری مذهبی درونی و سن، تجربه غرقگی را به طور مطلوب و جهت‌گیری مذهبی بیرونی، تجربه غرقگی را به طور نامطلوب پیش‌بینی می‌کند، پس دانشجویانی که جهت‌گیری مذهبی درونی و سن بیشتری دارند شیفتگی بیشتری را تجربه خواهند کرد (صالحی و همکاران، ۱۳۹۲). نتایج مطالعه حاضر، می‌تواند افقی بهتر برای جامعه روانشناسی، مشاوران تحصیلی، آموزش و پرورش و تعلیم و تربیت هرچه بهتر دانش‌آموزان و دانشجویان متناسب و با در نظر داشتن مؤلفه‌های فوق فراهم سازد. به علاوه، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند مبنایی برای کاهش مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان و حذف یا کنترل متغیرهای مزاحم و افزایش کیفیت تحصیلی و به طور کلی تولید علم و پیشرفت کشور در حوزه آموزش و پرورش و از همه مهم‌تر خدمت به جامعه انسانی که آرزو و هدف اساسی هر جامعه و هر ملتی است، گامی هرچند کوچک، بردارد. لذا مقایسه متغیرهای خودناتوان سازی، ذهن‌آگاهی، درد ذهنی و دوجین کثیف در بین دانش‌آموزان تیزهوش و عادی ضرورت پیدا نمود.

روش پژوهش

باتوجه به‌ماهیت موضوع، روش پژوهش حاضر از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان مدارس مقطع متوسطه دوم شهر اردبیل (۲۴۹۳۱ نفر) در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. نمونه آماری تحقیق حاضر ۴۰۰ دانش‌آموز (۲۰۰ نفر تیزهوش و ۲۰۰ نفر عادی) که به‌صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب گردید.

در پژوهش حاضر برای انتخاب نمونه‌ها ابتدا به اداره آموزش‌وپرورش کل استان اردبیل مراجعه کرده و یکی از دو ناحیه‌ی آموزش‌وپرورش شهر اردبیل را انتخاب (ناحیه یک) و از بین مدارس متوسطه‌ی دوره‌ی دوم تحت پوشش اداره‌ی موردنظر به‌طور تصادفی دو مدرسه پسرانه یک مدرسه‌ی تیزهوشان (مدرسه‌ی بهشتی) و یک مدرسه‌ی عادی (مدرس) و دو مدرسه دخترانه یک مدرسه‌ی تیزهوشان (مدرسه‌ی فرزانگان) و یک مدرسه‌ی عادی (شایسته) در سه رشته‌ی ریاضی و فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی و در سه‌پایه‌ی دهم، یازدهم و دوازدهم برگزیده شدند؛ سپس ۲۰۰ نفر از بین دانش‌آموزان برگزیده‌ی مدارس تیزهوشان و ۲۰۰ نفر از بین دانش‌آموزان برگزیده‌ی مدارس عادی، به‌طور تصادفی انتخاب‌شده و با عنوان دانش‌آموزان تیزهوش و عادی، نمونه‌ی پژوهش حاضر را تشکیل داد. همچنین مقاله حاضر از پایان‌نامه اینجانب با کد اخلاق مورد تائید از دانشگاه علوم پزشکی اردبیل با کد IR.ARUMS.REC.1400.073 است.

ابزار

۱- مقیاس خودناتوان سازی تحصیلی[8] (ASHS): این ابزار توسط شوینگر و استینسمر پلستر[9] در سال ۲۰۱۱ به‌منظور سنجش خودناتوان سازی تحصیلی ساخته‌شده است. این ابزار دارای ۷ گویه و با یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافقم=۱ تا کاملاً مخالفم=۵) می‌باشد. با توجه به ضریب همسانی درونی، پایایی پرسشنامه مذکور مساوی با ۰/۸۰ است. در تحقیق شوینگر و استینسمر پلستر (۲۰۱۱) پایایی این پرسشنامه را با توجه به ضریب همسانی درونی برابر با ۰/۸۰ گزارش نمودند.

1. Rickert et al
2. Schwinger, Stiensmeier & Pelster
3. Coudevylle
4. Chen
5. Stewart, George &Walker
6. Takeuchi
7. Chiang
8. educationl self handicapping
9. Schwinger and Steinsmer Plaster

در این پژوهش، با استفاده از روش روایی سازه، روایی مقیاس ارزیابی شد. در این روش میانگین ضرایب همبستگی سؤالات پرسشنامه خودناتوان سازی تحصیلی با نمره کل ۰/۴۷ به دست آمد که نشان می‌دهد روایی این پرسشنامه قابل‌قبول است. بردبار و رستگار (۱۳۹۴) در ایران این پرسشنامه را روی ۲۵۸ نفر، انجام دادند. آن‌ها در این تحقیق، آلفای کرونباخ محاسبه‌شده را برابر با ۰/۷۷ برای این پرسشنامه به دست آوردند. مقدار آلفای کرونباخ برای این ابزار در مطالعه حاضر نیز ۰/۷۹ به دست آمد، به منظور تعیین روایی و اعتبار سازه پرسشنامه امیدواری از روش تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد.

۲- پرسشنامه درد ذهنی ((OMMP): اورباخ و میکولنسر، سیروتا و گیلبو[1] (۲۰۰۳) این پرسشنامه را برای اندازه‌گیری میزان درد ذهنی ساختند. این ابزار دارای ۴۴ سؤال بوده و اعتبار یابی این مقیاس روی ۲۵۵ نفر از دانشجویان انجام‌شده است. اورباخ و همکاران، ۹ خرده مقیاس را برای اندازه‌گیری ابعاد گوناگون درد ذهنی شامل: فقدان کنترل، خشک زدگی، تغییرناپذیری، خودشیفتگی/ بی‌ارزشی، آشفتگی هیجانی، فاصله‌گیری اجتماعی، ازخودبیگانگی، پوچی و سردرگمی می‌شود را ارائه دادند. آن‌ها ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را در خرده مقیاس‌های فقدان کنترل ۰/۹۵، خشک زدگی ۰/۸۵، تغییرناپذیری ۰/۹۵، خودشیفتگی/ بی‌ارزشی ۰/۹۳، آشفتگی هیجانی ۰/۹۳، فاصله‌گیری اجتماعی ۰/۸۰، ازخودبیگانگی ۰/۷۹، پوچی ۰/۸۵ و سردرگمی ۰/۸۰ گزارش دادند. لازم به ذکر است در این مقیاس بخش‌های ۲۵ و ۴۲ نمره گزاری معکوس می‌شوند. کرمی و همکاران (۱۳۹۷) در تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی مقدار مجذور کای انتقال‌یافته آزمون کرویت بارتلت مساوی با ۱۱۱۲۷/۹۸۹ و مقدار کیسر-مایر- الکین KAMO مساوی با ۰/۹۴۲ گزارش دادند که با درجه آزادی ۹۴۶ معنی‌دار بود (P<۰/۰۰۱).با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ضریب پایایی این پرسشنامه برای عامل پوچی و بی‌ارزشی ۰/۹۵۲، عامل سردرگمی و آشفتگی هیجانی ۰/۸۹۳، عامل فقدان کنترل ۰/۸۷۷، عامل تغییرناپذیری ۰/۸۷۲، عامل فاصله‌گیری اجتماعی/ ازخودبیگانگی ۰/۸۶۹، و عامل ترس از تنهایی ۰/۶۱۷ و برای کل پرسشنامه درد ذهنی ۰/۹۶۶ به دست آمد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۷). آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر نیز، ۰/۷۹ محاسبه شده است.

۳-پرسشنامه دوجین کثیف (صفات سه‌گانه‌ی تاریک شخصیت[2](DTPT): جنیسون و وبستر[3] (۲۰۱۰) برای تهیه یک نسخه کوتاه سنجش ابعاد تاریک شخصیت این پرسشنامه را ساخته‌اند که شامل ۱۲ سؤال بوده و در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً مخالفم= ۱ تا کاملاً موافقم= ۷) می‌باشد. در این پرسشنامه هرکدام از سه خرده مقیاس را توسط ۴ گویه ارزیابی می‌کنند. گویه‌های ۱،۲،۳،۴ صفت ماکیاولیسم، گویه‌های ۵،۶،۷،۸ صفت جامعه‌ستیزی و گویه‌های ۹،۱۰،۱۱،۱۲ صفت خودشیفتگی را موردسنجش قرار می‌دهند. نتایج تحقیقات انجام‌شده به‌واسطه طراحان مقیاس جنیسون و وبستر (۲۰۱۰) گزارش دادند که این مقیاس از روایی و اعتبار قابل‌قبولی برخوردار است. ضریب پایایی باز آزمایی برای کل مقیاس و بعلاوه خرده مقیاس‌ها به‌واسطه طراحان اصلی در محدوده‌ای از ۰/۷۶ تا ۰/۸۷ به‌دست‌آمده است. همچنین در ایران نیز این پرسشنامه توسط یوسفی و پیری در سال (۱۳۹۵) ارزیابی شد و بر اساس تحلیل عاملی به روش تحلیل خرده مقیاس‌های اصلی نشانگر وجود سه عامل ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی بود. ضرایب بازآزمائی برای کل مقیاس و زیرمقیاس‌ها در محدوده‌ای بین ۰/۶۶ تا ۰/۸۰ قرار داشت. نتایج ضریب همسانی درونی مؤلفه‌ها بین ۰/۶۸ تا ۰/۷۷ به دست آمد. علاوه بر آن ضرایب همبستگی نمره کل دوجین کثیف با ماکیاولیسم، ۰/۵۵؛ با جامعه‌ستیزی، ۰/۴۲ و با خودشیفتگی، ۰/۵۷ بود (یوسفی و پیری، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر نیز پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آمد.

یافته‌ها

نتایج یافته‌های جمعیت‌شناختی پژوهش حاضر نشان می‌دهد که فراوانی جنسیت دختر و پسر به ترتیب در گروه دانش‌آموزان تیزهوش ۷۶ نفر (۳۸٪) و ۱۲۴ نفر (۶۴٪) و در گروه دانش‌آموزان عادی ۱۶۸ نفر (۸۴٪) و ۳۲ نفر (۱۴٪) می‌باشند. همچنین میانگین سنی گروه تیزهوش ۱۷/۷۵ و در گروه عادی ۱۷/۰۹ هست.

1. Orbach, Mikulincer, Sirota & Gilboa
2. Dark Triad Personality Test
3. Jennison & Webster

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای خودناتوان سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف در گروه‌های مورد مطالعه

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار
خودناتوان سازی تحصیلی	تیزهوش	۲۴/۳۴	۳/۷۹
	عادی	۲۱/۷۰	۴/۲۹
درد ذهنی	تیزهوش	۸۱/۷۴	۳۱/۵۹
	عادی	۸۷/۶۹	۳۴/۰۱
دوجین کثیف	تیزهوش	۴۱/۰۳	۱۱/۰۴
	عادی	۴۴/۳۸	۱۱/۲۱

طبق نتایج جدول ۱ متغیر خودناتوان‌سازی تحصیلی در گروه تیزهوش با میانگین و انحراف معیار ۲۴/۳۴، ۳/۷۹ و در گروه عادی با میانگین و انحراف معیار ۲۱/۷۰، ۴/۲۹ همچنین متغیر درد ذهنی در گروه تیزهوش با میانگین و انحراف معیار ۸۱/۷۴، ۳۱/۵۹ و در گروه عادی با میانگین و انحراف معیار ۸۷/۶۹، ۳۴/۰۱ و در آخر متغیر دوجین کثیف شخصیت در گروه تیزهوش با میانگین و انحراف معیار ۴۱/۰۳، ۱۱/۰۴ و در گروه عادی با میانگین و انحراف معیار ۴۴/۳۸، ۱۱/۲۱ هست.

جدول ۲. آزمون نرمال بودن کولموگروف-اسمیرنوف توزیع داده‌های خودناتوان سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف

متغیرها	آماره K-S	سطح معنی‌داری
خودناتوان سازی تحصیلی	۱/۰۸۰	۰/۲۵۴
درد ذهنی	۱/۳۲۱	۰/۱۳۸
دوجین کثیف	۱/۴۵۱	۰/۱۹۱

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود نتایج آزمون نرمال بودن کلموگروف-اسمیرنوف نشان داده‌شده است. در احتمال آماره در متغیرها سطح معنی‌داری بالای ۰/۰۵ نشان‌دهنده نرمال بودن متغیرها و استفاده از آزمون پارامتریک برای آزمون فرض است. همچنین نتیجه آزمون لوین سطح معنی‌داری خطای آزمون برابری واریانس‌ها (p>۰/۰۵) نشان می‌دهد که واریانس‌ها برابر هستند. در آخر نتیجه‌ی آزمون باکس جهت بررسی مفروضه‌ی همسانی ماتریس‌های واریانس-کواریانس آورده شده است. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، سطح معناداری (۰/۴۹۷)، بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد. پس، مفروضه‌ی همسانی ماتریس‌های واریانس-کواریانس برقرار می‌باشد.

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) بر روی متغیرهای خودناتوان سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف

منبع تغییر	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P	اتا	توان آماری
مدل	خودناتوان سازی	۲۱۲۰۱۴/۲۰۳	۱	۲۱۲۰۱۴/۲۰۳	۱/۴۲۸۸	۰/۰۰۰	۰/۹۷۰	۱/۰۰۰
	درد ذهنی	۲۸۷۰۸۲۱/۹۲۲	۱	۲۸۷۰۸۲۱/۹۲۲	۲۶۶۴/۸۱۰	۰/۰۰۰	۰/۸۷۰	۱/۰۰۰
	دوجین کثیف	۷۲۹۶۵۷/۶۴۰	۱	۷۲۹۶۵۷/۶۴۰	۵۸۹۶/۰۳۱	۰/۰۰۰	۰/۹۳۷	۱/۰۰۰
گروه	خودناتوان سازی	۶۹۹/۶۰۳	۱	۶۹۹/۶۰۳	۴۲/۵۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۹۶	۱/۰۰۰
	درد ذهنی	۳۵۳۴/۳۰۳	۱	۳۵۳۴/۳۰۳	۳/۲۸۱	۰/۰۷۱	۰/۰۰۸	۰/۴۳۹
	دوجین کثیف	۱۱۲۲/۲۵۰	۱	۱۱۲۲/۲۵۰	۹/۰۶۸	۰/۰۰۳	۰/۰۲۲	۰/۸۵۲
خطا	خودناتوان سازی	۶۵۵۱/۱۹۵	۳۹۸	۱۶/۴۶۰				
	درد ذهنی	۱۲۴۳۳/۸۷۰	۳۹۸	۳۱/۲۴۱				
	دوجین کثیف	۴۹۲۵۴/۱۱۰	۳۹۸	۱۲۳/۷۵۴				

همان‌طور که در جدول ۳ نشان می‌دهد از بین متغیرهای موردمطالعه بین خودناتوان سازی تحصیلی در دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (p< ۰/۰۱). بنابراین می‌توان گفت که فرضیه مربوطه تائید می‌شود. به‌طوری‌که میانگین نمرات خودناتوان سازی تحصیلی در دانش آموزان تیزهوش بالاتر از دانش آموزان عادی است. همچنین بین درد ذهنی در دانش آموزان تیزهوشان و عادی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (p> ۰/۰۵). و در آخر متغیر دوجین کثیف در دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (p> ۰/۰۵).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف مقایسه خودناتوان‌سازی تحصیلی، درد ذهنی و دوجین کثیف در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی صورت گرفت. نتایج به‌دست‌آمده از فرضیه اول نشان داد که بین خودناتوان سازی تحصیلی در دو گروه دانش‌آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (p< ۰/۰۱). به‌طوری‌که میانگین نمرات خودناتوان سازی تحصیلی در دانش‌آموزان تیزهوش بالاتر از دانش‌آموزان عادی است. بنابراین، فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های راسهلد (۲۰۲۰) و گودبویس و استگون (۲۰۲۱) همخوانی نداشت. در این خصوص گودبویس و استگون (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای نشان دادند که دانشجویان ناموفق نمرات بالاتری در خودناتوان سازی و نمرات پایینی در خود ادراکی در مقایسه با دانش‌آموزانجویان موفق کسب کردند. راسهد (۲۰۲۰) نیز در تحقیقی نشان دادند که بین دانش‌آموزان دختر موفق و ناموفق ازلحاظ نوع سبک‌های اسنادی (و خرده مقیاس‌های آن) تفاوت معنی‌دار وجود دارد. به‌علاوه، خودناتوان سازی و خرده مقیاس‌های آن در دانش‌آموزان ناموفق بالاتر از دانش‌آموزان موفق بود. در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده می‌توان بر تفاوت جامعه‌های آماری موردمطالعه استناد کرد. به‌خصوص اینکه در برخی از فرهنگ‌های فشار زیادی از سوی والدین برای پیشرفت بیشتر دانش‌آموزان به‌خصوص دانش‌آموزان دوره دبیرستانی به‌منظور موفقیت در کنکور وجود دارد، که همین عامل می‌تواند درنتیجه به‌دست‌آمده تأثیرگذارد. چنانکه در این راستا ادیل و همکاران (۲۰۲۰) بیان کرده‌اند که ازجمله عوامل تعیین‌کننده در رفتار خودناتوان ساز باور فرد در مورد توانایی خود و اینکه اگر در موقعیت اجتماعی قرار گرفت چه عکس‌العملی نشان دهد، به ارزیابی دیگران بستگی دارد (ورجی و همکاران[1]، ۲۰۲۱)، بنابراین عوامل نگرش فرد، هنجارهای اجتماعی در رفتار خودناتوان ساز مؤثر هستند؛ که این موارد استنادی بر یافته مطالعه حاضر می‌باشد. همچنین نتایج فرضیه دوم مطالعه حاضر نشان داد که بین درد ذهنی در دانش آموزان تیزهوشان و عادی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (p> ۰/۰۵). با توجه به اینکه تاکنون مطالعه در این خصوص صورت نگرفته است، امکان مقایسه نتایج به‌دست‌آمده میسر نشد. در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده در خصوص پایین بودن نمرات دانش آموزان تیزهوش در مؤلفه‌های پوچی و بی‌ارزشی، تغییرناپذیری و ترس از تنهایی در مقایسه با دانش‌آموزان عادی قابل‌بیان است که دانش‌آموزان تیزهوش به سبب اهداف تحصیلی عالی که دارند، بیشتر اوقات خود را با تحصیلی و تکالیف تحصیلی پر می‌کنند، بر این اساس زمان کمتری برای تفکر در مورد تنهایی داشته و وجود خود ارزشمندی بیشتری می‌کنند. چنانچه در این خصوص نتایج مطالعه نظام هاشمی (۱۳۹۹) نشان داد تفاوت معناداری در انگیزش تحصیلی، میزان خود ارزشمندی و خودتنظیمی تحصیلی بین دانش‌آموزان عادی با دانش‌آموزان تیزهوش دیده‌شده و دانش‌آموزان تیزهوش در سه متغیر نسبت به دانش‌آموزان عادی میانگین بالاتری دارند. بعلاوه در خصوص عدم تفاوت بین گروه دانش‌آموزان تیزهوش و عادی در درد ذهنی و مؤلفه‌های سردرگمی و آشفتگی هیجانی، فقدان کنترل و فاصله‌گیری اجتماعی، قابل‌بیان است که برخی از این مؤلفه‌ها مانند آشفتگی هیجانی، فقدان کنترل و فاصله‌گیری اجتماعی به‌نوعی نشانگر مشکلات رفتاری و شخصیتی فرد می‌باشد، چنانچه مطالعه کرمر و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد که قربانیان سوءاستفاده جنسی بیشتر در معرض درد روانی قرار داشتند. بعلاوه جولانت و همکاران (۲۰۲۰) نیز در تحقیقی نشان دادند درد روانی ممکن است یک شرایط لازم اما ناکافی برای بروز ایده‌های خودکشی در هنگام افسردگی باشد. بر این اساس با توجه به اینکه دانش‌آموزان موردمطالعه تنها در حیطه‌های تیزهوشی و عادی بودن تفاوت داشتند، بنابراین نتیجه به‌دست‌آمده در خصوص این مؤلفه‌ها دور از انتظار نیست.

همچنین نتایج فرضیه آخر پژوهش نشان داد که دوجین کثیف در دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (p< ۰/۰۵). و مطالعات پریوالا و اوزونبوی (۲۰۱۸)، شکوری و همکاران (۲۰۱۵) و لی و چو (۲۰۲۰) همسویی داشت. پریوالا و اوزونبوی (۲۰۱۸) در نتایج پژوهشی گزارش کرد که دانش‌آموزان تیزهوش در مقایسه با دانش‌آموزان غیر تیزهوش از ابعاد شخصیتی مناسبی برخوردار بودند. لی و چو (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که دانش‌آموزان بااستعداد خلاق با تیپ شخصیتی درون‌گرا علائم بیشتری از دانش‌آموزان تیزهوش دانشگاهی با همین شخصیت نشان می‌دهند. در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده در خصوص تفاوت پایین بودن نمرات دوجین کثیف، صفت ماکیاولیسم و صفت خودشیفتگی در دانش‌آموزان تیزهوش، می‌توان چنین استدلال کرد که احتمالاً دانش‌آموزان دبیرستان‌های تیزهوشان نسبت به تجربه‌های بیرونی و درونی پیرامون خود درک بهتری از مسائل داشته و به‌تبع آن در برخورد با چالش‌های پیش‌آمده راه‌حل‌های اجتماعی و حتی روان‌شناختی بهتری در پیش می‌گیرند که این عامل بر کاهش صفات مشکل‌زای آنان مانند ماکیاولیسم و صفت خودشیفتگی و دوجین کثیف تأثیرگذار است.

1. Vrij et al

به‌طوری‌که در این خصوص مارکوس (۲۰۱۹) بر این عقیده است که افراد تیزهوش کمتر در رفتارهای مخرب مشارکت می‌کنند. بعلاوه در تبیین نتیجه به‌دست‌آمده در خصوص عدم تفاوت بین دو گروه دانش آموزان تیزهوش و عادی در صفت شخصیتی جامعه‌ستیزی، قابل‌بیان است که جامعه‌ستیزی اختلال حادی است که با بسیار از مشکلات شخصیتی خطرناک مانند صفات شخصیتی مرزی و نیز رفتارهای پرخطر دارای همبستگی می‌باشد. اما ازآنجایی‌که هیچ‌یک از دانش‌آموزان گروه‌های موردمطالعه مشکلات رفتاری و شخصیتی شایع و حادی نداشتند، لذا عدم تفاوت این صفت شخصیتی دور از انتظار نیست.

این پژوهش نیز همانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی ازجمله این پژوهش بر روی دانش‌آموزان متوسطه صورت گرفته است، در تعمیم نتایج به‌عمل‌آمده به مقاطع تحصیلی دیگر محدودیت دارد. استفاده از ابزار خود گزارشی به‌منظور گردآوری اطلاعات یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. پیشنهاد می‌گردد چنین پژوهشی بر روی دانش‌آموزان مقاطع تحصیلی دیگری صورت گیرد تا قدرت تعمیم نتایج بیشتر شود. با توجه به نتایج به دست آمده در خصوص پایین بودن خودناتوان سازی تحصیلی در دانش آموزان تیزهوش، نظر پژوهشگران بر این است که فشارهای والدین و سایراطرافیان می‌تواند در این خصوص تاثیر گذار باشد، لذا پیشنهاد می‌شود مشاوران وروانشناسان این مدارس برنامه‌هایی به منظور کاهش تنش‌های روانی این دانش‌آموزان تدارک ببینند. همچنین براساس نتایج به دست آمده در خصوص بالا بودن نمرات دوجین کثیف در دانش‌آموزان عادی، پیشنهاد می‌شود مشاوران و روانشناسان مدارس برنامه‌هایی مانند نصب مطالب در تابلو اعلانات دانش‌آموزی، جلسات آموزشی کلاس به کلاس و غیره به منظور افزایش همدلی و رفتارهای دگردوستانه به جهت کاهش رفتارها و صفات شخصیتی دوجین کثیف در این دانش‌آموزان تدارک ببینند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

کلیه اصول اخلاقی در تمام مراحل پژوهش رعایت شده است. اطلاعات تمام شرکت‌کنندگان در پژوهش کاملاً محرمانه نگه داشته شد. همچنین، همه شرکت کنندگان در پژوهش مجاز بودند هر زمانی که تمایل داشتند، در هر مرحله‌ای از پژوهش، از پژوهش خارج شوند.

حامی مالی

برای انجام پژوهش حاضر از هیچ نهاد دولتی و غیردولتی حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشتند.

تعارض منافع

این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافعی ندارد.

منابع

عابدین زاده، مهرنوش؛ حقایق؛ سیدعباس و رییسی، زهره. (۱۴۰۱). ارزیابی مدل رفتارهای پرخطر براساس سیستم‌های مغزی-رفتاری و ابعاد تاریک شخصیت با میانجی‌گری توانایی کنترل فکر در دانش‌آموزان دورهٔ دوم متوسطه. فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی, ۱۳(۴)، ۱-۱۷.
[Doi:10.22059/japr.2023.328357.643937]

عطارد، عرفان و عباسی، بدری. (۱۴۰۰). مقایسه عملکرد تحصیلی و سلامت روان دانش‌آموزان دختر تیزهوش و عادی. جامعه شناسی آموزش و پرورش, ۷(۲)، ۱۵۴-۱۶۴.
[Doi:10.22034/ijes.2021.534408.1116]

عینی، ساناز؛ حسینی، سیدعلی و عبادی، متینه. مقایسه پریشانی روانشناختی، ذهن‌آگاهی و خودکار آمدی تحصیلی در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی. رویش روان شناسی. ۱۴۰۰; ۱۰ (۱۱): ۱۴-۱.[Dor: 20.1001.1.2383353.1400.10.11.4.4]

مرادی زاده سیروس، بازگیر لیلا، سپهوند اسفندیار. بررسی و مقایسه ی سازگاری عاطفی، اجتماعی، آموزشی، خودتنظیمی و اضطراب امتحان دانش آموزان پسرتیزهوش و عادی . رویش روان شناسی. ۱۳۹۸; ۸ (۷): ۴۸-۳۹.
[Dor:20.1001.1.2383353.1398.8.7.8.6]

References:

Abedin Zadeh, M., Haghayegh, S. A., & Reisi, Z. (2022). Model Evaluation of Risky Behaviors According to Cerebral-Behavioral Systems and the Dark Triad of Personality with the Mediation of Thought Control Ability in Secondary High School Students. *Journal of Applied Psychological Research*, *13*(4), 1-17. (Persian) [Doi:10.22059/japr.2023.328357.643937]

Adil, A., Ameer, S., & Ghayas, S. (2020). Impact of academic psychological capital on academic achievement among university undergraduates: Roles of flow and self-handicapping behavior. *PsyCh Journal*, *9*(1), 56-66. [Doi:10.1002/pchj.318]

Aghababae, N., Blachnio, A. (2015). Well-being and the dark triad. Personality and individual differences, 6, 405-412. (Persian). [Doi:10.1111/j.1751-9004.2015.00334.x]

Atarod, E., & Abasi, B. (2022). Comparison the Academic Performance and Mental Health of Gifted and Normal Female Students. *Iranian Journal of Educational Society*, *7*(2), 154-164. (Persian). [Doi:10.22034/ijes.2021.534408.1116]

Callan, M. J., Kay, A. C., Dawtry, R. J. 2018. Making Sense of Misfortune: Deservingness, Self-Esteem, and Patterns of Self-Defeat. Journal of Personality and Social Psychology, 107: 142-162. [Doi:10.1002/pits.20478]

Castellano, J. A. (2021). Hispanic students and gifted education: New outlooks, perspectives, and paradigms. *Special populations in gifted education*, 249-269. [Doi:10.1177/0734282911424879]

Charvet, C., Boutron, I., Morvan, Y., Le Berre, C., Touboul, S., Gaillard, R., ... & Chevance, A. (2022). How to measure mental pain: a systematic review assessing measures of mental pain. *BMJ Ment Health*, *25*(4), e4-e4. [Doi: 10.1016/S0140-6736(07)61238-0]

Chehrehbarghi, R., & Narimani, M. (2017). A Comparison on Psychological Well-Being in Gifted and Normal Students. Journal of Social Sciences and Humanities Research, 5(02), 51-57. (Persian). [Doi:10.1080/02796015.2021.12087377]

Eyni S, Hosseini S A, Ebadi M. Comparison of psychological distress, mindfulness and academic self-efficacy in gifted and normal students. Rooyesh 2022; 10 (11):1-14. (Persian). [Dor: 20.1001.1.2383353.1400.10.11.4.4]

Farghadani, A. (2023). Role of Nostaligia Proneness, Mental Pain and Temporal Experience of Plaeasure in Perceived Stress Reactivity in Studens Experiencing Romantic Breakup. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, *23*(4), 219-230. (Persian). [Doi:10.1111/j.1365-2354.2005.00482]

Fertuck, E. A., Kara, E., and Stanley, B. 2018. The specificity of mental pain in borderline personality disorder compared to depressive disorders and healthy controls. Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation. 3: 2- 8. [Doi:10.1016/j.neuroimage.2018.12.045]

Fava, G. A., Tomba, E., Brakemeier, E. L., Carrozzino, D., Cosci, F., Eöry, A., ... & Guidi, J. (2019). Mental pain as a transdiagnostic patient-reported outcome measure. *Psychotherapy and Psychosomatics*, *88*(6), 341-349. [Doi:20.1001.1.2383353.1400.10.11.4.4]

Ford, D. Y. (2021). Recruiting & retaining culturally different students in gifted education. Routledge. [Doi:10.1002/1099-1611]

Furtner,M.R., Rauthmann, J.F., Sachse, P.۲۰۱۷.The self-loving self-leader: an examination of the relationship between self-leadership and the dark triad. Soc Behav Pers. 39: 369- 380. [Doi:10.22054/jpe.2017.60257.2310]

Garavand, H., Abdoli, F., Mohammadi, A., sabzian, S., & Sabzian, S. (2021). Investigating the Relationship between Psychological Capital and Quality of School Life with regard to the Type of Studied School: Comparing Normal and Gifted School Students in Sanandaj. *Psychology of Exceptional Individuals*, *11*(44), 25-6. (Persian). [Doi: 20.1001.1.17353165.1874.14.2.5.5]

Gadbois, S. A., & Sturgeon, R. D. (2020). Academic Self-Handicapping: Relationships with Learning Specific and General Self-Perceptions and Academic Performance over Time. British Journal of Educational Psychology, 81, 207-222. [Doi:10.29252/jcmh.6.1.15]

Hāshemi, N., & Khorouti, F. (2020). Comparison of the academic motivation, self-regulation and self- worth of the gifted and normal students in Karaj. *Educational Innovations*, *19*(1), 147-162. (Persian). [Doi:10.1080/13540602.2016.827453]

Ghotra, S. McIsaac, J.L. D. Kirk, S. F. & Kuhle, S. (2016). Validation of the "Quality of Life in School" instrument in Canadian elementary school students. *PeerJ, 4*, e1567. [Doi:10.1080/02673843.2022.1590851]

Gómez-Leal, R., Holzer, A. A., Bradley, C., Fernández-Berrocal, P., & Patti, J. (2022). The relationship between emotional intelligence and leadership in school leaders: a systematic review. *Cambridge Journal of Education*, *52*(1), 1-21. [Doi:10.1016/j.jpsychires.2021.10.035]

Hall, A. S. & Kelly, K. R. (2021). Identity and career development in gifted students The handbook of secondary gifted education (pp. 35-63): Routledge. [Doi: 20.1001.1.2383353.1401.11.10]

Jonason, P.K., Valentine, k.A., Li, N.P., & Harbeson, C. L. (2011).Mateselection and the Dark Traid: Facilitaning a short-term mating strategy and creating a volatile environment. Personality and Individual Differences, 51, 759- 763. [Doi: 10.22098/jsp.2021.1786]

Jollant, F., Perreira, F., Fiori, L. M., Richard-Devantoy, S., Lutz, P. E., Belzeaux, R., Turecki, G. 2020. Neural and molecular correlates of psychological pain during major depression, and its link with suicidal ideas. Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry, 109 -909. [Doi:10.1177/0146167203254]

Karami, J., Bagian, M., Momeni, K., & Elahi, A. (2018). Measurement of mental pain: Psychometric properties and confirmatory factor analysis of multidimensional mental pain questionnaire. *QUARTERLY JOURNAL OF HEALTH PSYCHOLOGY*, *7*(25), 146-172. (Persian). [Doi:10.1016/j.srhc.2018.04.001]

Kremer, I., Orbach, I., Rosenbloom, T. 2017. Mental pain and suicidal tendencies in sexual and physical abuse victims. Archives of suicide research, 21: 307- 321. [Doi:20.1001.1.2383353.2017.8.7.8.6]

Kumari, A. 2017. Academic self - handicapping in adolescents: Predictors and implications. International Journal of Education and Psychological Research, 4: 51- 55. [Doi:10.1016/j.chiabu.2017.11.003]

Lee, S. Y., An, D., Choe, S. U. 2020. Predicting psychiatric symptoms by personality types for gifted students. High Ability Studies, 31: 93- 114. [Doi:10.22099/jsli.2020.5337]

Malehmir, B., Seyfollahzadeh, M., Mikaeli, N., & Rafieerad, Z. (2021). The effectiveness of mindfulness-based stress reduction intervention on cognitive avoidance of students with test anxiety. *Preventive Counseling*, *2*(2), 14-27. (Persian). [Doi:10. 3389/fpsyg.2021.586161]

Meerwijk, E. L., Ford, J. M., Weiss, S. J. 2017. Resting-state EEG delta power is associated with psychological pain in adults with a history of depression. Biological Psychology, 105: 106– 114. [Doi: 20.1001.1.2423494.1400.10.1.9.4]

Moradizadeh S, Bazgir L, Sepahvand E. (2019). Study and comparison of emotional, social, educational, self-regulation and test anxiety among gifted and normal boy students in Khoramabad city.. Rooyesh; 8 (7):39-48. (Persian). [Dor:20.1001.1.2383353.1398.8.7.8.6]

Morelli, M., Urbini, F., Bianchi, D., Baiocco, R., Cattelino, E., Laghi, F., Sorokowski, P., Misiak, M., Dziekan, M., Hudson, H., Marshall, A., Nguyen, T. T. T., Mark, L., Kopecky, K., Szotkowski, R., Toplu Demirtaş, E., Van Ouytsel, J., Ponnet, K., Walrave, M., Zhu, T., … Chirumbolo, A. (2021). The Relationship between Dark Triad Personality Traits and Sexting Behaviors among Adolescents and Young Adults across 11 Countries. International journal of environmental research and public health, 18(5), 2526. [Doi:10.3390/ijerph18052526]

Nashveh, F., & Farghadani, A. (2022). Dental anxiety: Predictive role of cognitive-attentional syndrome, mental pain, and interoceptive awareness. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ)*, *10*(11), 159-168. (Persian) [Doi:10.1348/01446650529657]

Orbach, I., Mikulincer, M., Sirota, P., Gilboa-Schechtman, E. 2003. Mental pain: a multidimensional operationalization and definition. Suicide and Life-Threatening Behavior, 33: 219- 230. [Doi:10.1016/S1077-7229(02)80048-7]

Paulhus, D. L., & Jones, D. N. (2018). Measures of dark personalities. In G. J. Boyle, D. H. Saklofske, & G. Matthews (Eds.), Measures of personality and social psychological constructs (pp. 562–594). San Diego, CA: Academic Press. [Doi:10.1037/0278-6133.4.3.21]

Rasai Fur, Spring; Fatemeh, Bayan Far, 2017, comparison of academic self-handicapping, dyslexia and aggression of adolescents with one and both working parents, the second international conference on new research achievements in social sciences, educational sciences and psychology, Karaj. (Persian). [Doi:10.1111/j.1751-9004.2008.00089.x]

Rasheed, M. (2020). Context and content in rural gifted education: A literature review. *Journal of Advanced Academics*, *31*(1), 61-84. [Doi:10.1177/1932202X19879174]

Sadri Damirchi, E., Esrafily, H., & Mesbahi, F. (2019). Addiction potential pattern based on Dark Triad traits of personality and schema modes. *Scientific Quarterly Research on Addiction*, *13*(53), 119-138. (Persian). http://etiadpajohi.ir/article-1-1716-en.html

Sehwinger, M. Stiensmeier-Pelster, J. 2011. Prevention of Selfhandicapping-The, protective function of mastery goals. Learning and Individual Differences, 21: 699-709. [Doi: 10.22098/JHRS.2022.8850.1003]

Sindermann, C., Sariyska, R., Lachmann, B., Brand, M., Montag, C. 2018. Associations between the dark triad of personality and unspecified/specific forms of Internet-use disorder. Journal of Behavioral Addictions, 7: 985– 992. [Doi:10.1556/2006.7.2018.114]

Sohrabi, E., hafezi, H., & Moradi, K. (2021). Comparison of the Psychological Capital, Happiness and Mindfulness of Boys' High Schools Gifted and Normal Students. *Educational and Scholastic studies*, *10*(1), 215-243. (Persian). [Doi. 10.22098/AEL.2022.1616]

Stenason, L., Vernon, P. A. 2019. The Dark Triad, reinforcement sensitivity and substance use. Personality and Individual Differences, 94: 59- 63. [Doi:10.1016/j.paid.2019.02.016]

Taklavi S, Ramezani M.(2019). Comparison of emotional failure and Dark Triad (DT) in women with and without addiction potentiality. etiadpajohi ; 13 (53) :285-300. (Persian). [Doi:10.18502/qjcr.v22i82.10110]

Tossani, E. 2017. The Concept of Mental Pain. Psychother Psychosom. 82 (2), 67–73. . [Doi:10.1159/000504024]

Vivarini, P., Jenkins, Z. M., Castle, D. J., & Gwee, K. (2022). Borderline personality disorder symptoms in individuals with eating disorder: Association with severity, psychological distress, and psychosocial function. *Personality and Mental Health*. [Doi:10.1002/pmh.1565]

Vrij, A., Palena, N., Leal, S., & Caso, L. (2021). The relationship between complications, common knowledge details and self-handicapping strategies and veracity: A meta-analysis. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, *13*(2), 55-77. [Doi:10.5093/ejpalc2021a7]

Worrell, F.C. Subotnik, R.F. Olszewski -Kubilius, P. & Dixson, D.D. (2019). Gifted students. Annual Review of Psychology, 70(1), 551 –576. Zeidner, M. (2020). Dont worry -be happy: The sad state of happiness research in gifted students. High Ability Studies, 1 – 18. [Doi:10.1177/1529100611418056]

Yousefi R, Piri F. (2016). Psychometric Properties of Persian Version of Dirty Dozen Scale. IJPCP; 22 (1):67-76. (Persian). [Doi: 10.32598/ijpcp.24.2.190]

Yousefi R, Imanzad A. (2018).Validating the Dark Tetrad Personality Model. IJPCP; 24 (2):190-201. (Persian). [Doi:10.1016/j.apmr.2018.03.017]

Zeidner, M. (2020). Dont worry -be happy: The sad state of happiness research in gifted students. High Ability Studies, 1 – 18. [Doi:10.1111/j.1365-2354.2020.00482.]

Zeigler-Hill, V., Marcus, D.K. 2019. The dark side of personality: Science and practice in social, personality, and clinical psychology. Washington D. C.: American Psychological Association. [Doi:10.1016/j.amjmed.2019.12.044]